СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ VI. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 3-го Листопада 1898. | Число 44.

Календарь.

Листопадъ.

3	Ч.	Аверкія, Гликеріи
4	П.	✝ Якова ап. брата Госп.
5	С.	Арсты, Анастасія
6	Н.	22. ПО СОШ. Маркіяна
7	П.	ДИМИТРІЯ ВМУЧ.
8	В.	Нестора муч.
9	С.	Параскевы м. (Пят.)

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Mr. Kond. Kotanczyk
Box 127
SHAMOKIN, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

Rev. Antony Bonczewsky
10 May Str.
ANSONIA, Conn.

СПРАВЫ „Р.Н. СОЮЗА.“

Въ першôй половинѣ мѣсяця вересня с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючѝ новѝ члены:

		Число въ гол. книзѣ:
	Buffalo, N. Y.	
1.	Мидзянъ Стеф.	1042
	Homestead, Pa.	
2.	Семанъ Михаилъ	1042
3.	Скочутъ Яковъ	1043
4.	Порянда Петро	1049
	Jessup, Pa.	
5.	Биленъ Иванъ	1043
	Waterburry, Pa.	
6.	Демяновичь Анна	712
7.	„ Марія	712
8.	„ Парася	713
	St. Clair, Pa.	
9.	О. Заклиньскій Ив.	189
	Pittsburg, Pa.	
10.	Шиманьскій Йос.	492
11.	Стаху Иванъ	494
12.	Галушакъ Мих.	499
	Shenandoah, Pa.	
13.	Корбелякъ Тимко	530
14.	Бѣдный Томко	1044
15.	Коваль Иванъ	1044
16.	Демчко Марія	1045
17.	Качмарчикъ Іоанъ	1045
18.	Корбелякъ Марія	1046
19.	Рогаль Марія	1046
20.	Сорока Анна	1047
	Simpson, Pa.	
21.	Тырпакъ Петро	878
	St. Louis, Mo.	
22.	Барна Анна	1047
23.	„ Марія	1048
24.	„ Петро	1048
	McAdoo, Pa.	
25.	Котій Иванъ	226
26.	Сотакъ Павло	252
27.	Цмаръ Иванъ	200
	Jersey City, N. J.	
28.	Ропицкій Леонъ	1049
29.	Пôдлесковичь К.	1050
30.	Ющакъ Антоній	1050
31.	Грицъ Анна	1051
32.	Урбанъ Танька	1051
33.	Адамчакъ Анна	1052
34.	Войтовичь Ефроз.	1052
35.	Сиротякъ Антося	1053
36.	„ Стефанъ	1053
37	Грицъ Иванъ	1054
38.	„ Михаилъ	1054
39.	„ Юрій	1054
[illegible]	…мчакъ Текля	1055
	Ansonia, Conn.	
41.	Павукъ Онуфрій	1056
42.	Шкуратъ Лешко	1056
43.	Борисъ Михаилъ	1057
44.	Ващипакъ Алек.	1057
45.	Ванько Текля	1058
46.	Цѣркотъ Антонія	1058

Ант. Бончевскій
секретарь.

PREDSEDA „KAT. JEDNOTY“ ГР. КАТ. ЕПИСКОПОМЪ.

Дурень той, хто ворогôвъ немае — каже наша приповѣдка. Коли-бъ такъ застосувати еѣ до нашихъ Русинôвъ, то мусѣли-бысьмо прійти до заключеня, що нашь чоловѣкъ, обставленый зô всѣхъ сторôнъ ворогами, повиненъ вже разъ мати розумъ. Такъ, де тамъ! Нашь Русинъ въ старôмъ краю звыкъ гнути каркъ, упôдлятися и выставляти на смѣхъ и погорду свои найсвятѣйшѝ чувства, такъ само робить и въ Америцѣ. Въ старôмъ краю мавъ досить ворогôвъ, але и въ новôмъ не позбувъ ся.

Мы звыкли показувати пальцями на православныхъ, айрискихъ бискупôвъ, яко на ворогôвъ нашои церкви и таки взаимно — на жаль — оденъ на другого. Та крôмъ тыхъ маемо ще бôльше такихъ пріятелѣвъ, котрѝ вже значно вгрызли ся въ нашь организмъ, а на котрыхъ мы не дуже зважали. Тыми пріятелями есть пануюча клѣка въ словацкôй организаціи — „Kat. Jednota“, членами котрои въ половинѣ суть гр. католики, т. е. Русины зъ Угорщины, хочь не бракъ такожь и галицкихъ. Тота клѣка, захопивши въ свои руки згадану организацію и тымъ самымъ тримаючи велику частину словацкого народу въ невѣжествѣ и въ погордѣ до всього, що не таке саме, вже давно перестала нашихъ Русинôвъ, що належать до „Едноты“, уважати за Русинôвъ. Уважае ихъ за Словакôвъ, гр. кат. обряду. А днесь predseda тои-жь организаціи, pan prevelebny, Jan Martvon зъ Johnstown, Pa. въ своимъ заслѣпленю посунувъ ся такъ далеко, що вже вôдграе ролю бискупа для гр.-католикôвъ и зачинае мѣшати ся до нашихъ церковныхъ справъ.

А щобысьте не думали, що говорю на вѣтеръ, то наводжу его письма писаній до Spolku c'. 30 K. J. въ Derby, Conn., котрого членами въ половинѣ суть Русины зъ угорскои стороны и належать до моеи парохіи въ Ansonia, Conn.

„Ctene c'. 30 K. J.
Johnstown, Pa., 12. Sept. 1898.

„Pos'lite mi, prosim, tu zpravu o umreti Michala Hricko, ktory som Vam bol vratil a udajte v nej spravne adresy kaz'deho, kto ma neco dedit po nom. (Того Русина поховавъ я).

Jez'eli ten kniaz, ktory neboheho pochoval, nema plnomocenstva (що тебе обходить!?) od Hardfordskeho biskupa, ku ktoreho obvodu i Ansonia nalez'i, a predca knazske ukony v obvodze (territory) cudzeho biskupa vykonyva, tym c'inom prepadnul tenz'e kniaz kliatbe a trestom cirkevnym; rezhres'enie, które on udeli — vyjmûc okamzeniu smrti — je neplatne; ne maju teda zasluhu, ano hres'ia ti, ktory sa suc'astnuju na sluz'bach bozich od neho konanych, tym vats'mi ked' sviatosti od neho pryjimaju. S neodvyslymi (independent) nemame mat obcovania vo svatych veciach, nam to je cirkvon svatou pod trestami zakazane.

S POZDRAVOM
Rev. Jan Martvon
predseda K. J.

„Ctene c'. 30 K. J. — 17. oktobra 1898
„..

„Ondreja Halapin, Jozefa Hrai a Jana Sember (всѣ три „руснаци“) pod tou podmienkou som prijal, z'e nebudu nasledovat rozkolnickeho knaza (shismatika), jaku je kaz'di, ktory nema poslania od toho biskupa, v ktoreho obvodze uc'inkuje.

....

S POZDRAVOM
Rev. Jan Martvon
predseda K. J.

Русины зъ угорскои стороны остатными часами конче наперли ся мати въ Америцѣ свого гр. кат. епископа. Тожь дивѣть, вже маете готового! Чоловѣкъ вченый, ревный католикъ, знаменитый богословъ, про „klatbe“ знае, о спасене душь рускихъ дбае и гр. кат. церкви не цураесь!

Однакъ, що той pan prevelebny зволивъ свои богословскѝ вѣдомости въ першôмъ своимъ выстрѣлѣ звернути до моеи особы и заѣхавъ ажь до Ансоніи, то я вôдважуюсь спытати: prevelebny panie, Martvon Janie, якои мары ты заѣхавъ зъ Johnstown, Pa. ажь до Ansonia, Conn.? Коли ты „rim kat.“, то якій тобѣ бізнесъ до „gr. kat.“? Сли маешь свою словацку фару, то до рускои парохіи не пхай ся и людей не баламуть! Коли хочешь вчити Русинôвъ-гр.-католикôвъ, то впередъ пôзнай ихъ добре и самъ вчи ся, бо такъ, якъ теперь, то выходить на те: Uczył Marcin Marcina..... Але лѣпше зробишь „превелебни пане“, коли свои богословскѝ вѣдомости посвятишь для своихъ рôдныхъ братôвъ-Словакôвъ въ Bridgeport, Conn., зъ котрыми на ганьбу цѣлого народу, чуда выправляе вашь пріятель и спôльникъ Rev. Pribyl. Слись предсѣдатель „Кат. Едноты“, то ще не есь гр. кат. епископомъ. Статутôвъ товариства ненадуживай на шкоду Русинôвъ, бо се добромъ не пахне и можете колись добре бекнути!

А вы, Русины, що належите до „Kat. Jednoty“, чей знайде ся мѣжь вами хочь кôлька, въ котрыхъ ще не завмерли почуте и любовь до своеи вѣры и обряду и потрафлять за свое упôмнути ся!? Вже давно васъ не уважають за Русинôвъ, днесь заказують вже ходити до вашихъ церковь, а завтра кинуть ся на саму вѣру.

Чи такъ трудно догадати ся до чого васъ провадять нѣбы въ имени любви Христа? Доки-жь то буде, що ты Руснаку, будешь вытирати чужѝ пороги и терпѣти за свои центы? Доки то буде, що перший лѣпшій дурень буде мѣшати ся въ твои хоть бы найсвятѣйшѝ справы? — Уважай, поки часъ!

А. Бончевскій.

О. Акакію Каминскому на „незабудь.“

Великои пôдлости и лжи допуставъ ся о. Акакій Каминскій кажучи, що допись п. С. Сосенка есть моего пера, бо допись е пôдписана, а не анонимна, отже навѣть пôдозрѣня не може мати ту мѣсця. Еще бôльшою пôдлостію и ознакою позбавленя всякои чести людскои (не кажу священничои, бо по тôй вже давно и слѣдъ загинувъ у о. Акакія) есть: воювати ложно выдумаными инсинуаціями особистыми и закидовати комусь якѝсь неморальности, на котрѝ не мае ся доказôвъ; видко, що мѣрить другого пôсля себе.

Хто розбивъ парохію юнкерску, то о тôмъ найлучше знае самъ Акакій и всѣ его „вѣрники“, тай цѣлый Юнкерсъ.

Въ сѣчни б. р. делеґаты церк. рады зъ угорскои стороны, пôдъ проводомъ Доброцкого, прибули до мене и просили мене за свого пароха, бо повѣли, що на мітингу парох. ухвалили и згодили ся всѣ одноголосно, що хочуть галиц. священника до Юнкерсъ. Я имъ сказавъ, що я маю свою парохію и не можу до нихъ ити, але я постараю ся имъ о другого галиц. священ., але якъ довго е у нихъ о. Стецовичь, то я не хочу ему шкодити.

Въ тôмъ зачуваю въ коротцѣ, що пôдступомъ зломили ухвалу мітингу парох., що до нихъ перемуфовавъ ся Акакій и що церковь записавъ на айришского бискупа. — Вôдъ тогды я переставъ занимати ся тою справою.

Ажь передъ зелеными святами, на прошене братôвъ галичанъ, я основавъ въ Юнкерсъ читальню, спѣвъ хоральный, дѣв. братство, а до парох. справъ я не мѣшавъ ся. Но коли депутація галичанъ прибула опôсля до мене и просила, абы я ихъ взявъ въ свою опѣку, бо о. Акакій всѣхъ галичанъ назвавъ публично въ церкви „жидами“, выгнавъ зъ церкви, братство гал. св. Михаила выгнавъ зъ галѣ церковнои и не позволивъ тамъ сходити ся, а коли отверто менѣ заявили, що если я не возму ихъ въ свою опѣку, то перейде бôльша часть на „православіе“ зъ мусу, я приобѣцявъ имъ свою помôчь и услуги, тымъ бôльше, що основали свою осôбну парох. организацію, и на пôдставѣ урядового документу мене упросили заступати зô всѣми функціями цер. парох. такъ довго, доки не наступить въ ихъ парохіи иншій ладъ. А такъ поступати научили мене молодого декотрѝ гр. к. духовники зъ угорскои стороны и такъ:

1) Попереднякъ о. Акакія, о. Стецовичь ѣздивъ до Troy давати шлюбы, помимо того, що тамъ бувъ тогды законнымъ гр. к. священникомъ о. Заклиньскій! Се зробивъ безъ позволеня о. З. и епископа. Разъ и мене взывали телеґрафічно до Troy, але я

(Продовжене на другôй сторонѣ).

5)

BUSINESS.

Написавъ СТЕФАНЪ ХЛОПÔВЪ.

(Конець.)

Василь при помочи ще кôлькохъ звивавсь досить не такъ свѣдомый своеи роботы якъ радше роздроченый тымъ гаморомъ и сопухомъ. Его руки мовь живе срѣбло хапали за чарки, наливаючи въ нихъ напитокъ и згортали подаванѝ грошѣ. Вôнъ тежь мусѣвъ выпивати майже за кождымъ припрошуванемъ котрого зô знакомыхъ, а разъ коли вôдмовивъ и не хотѣвъ пити, стрѣнувсь зъ такимъ докоромъ, що сейчасъ мусѣвъ обидженого завернути и сповнити его бажане. Розумѣесь, що выпите почало вже трохи шумѣти въ головѣ. Его нервы, що наслѣдкомъ приплыву новыхъ вражѣнь станули въ мѣрѣ, стали рôвнодушными на все окружаюче. Але се на якійсь лишь часъ. Тамъ у его нутрѣ ладилось на велику и страшну а небеспечну бурю. Вôнъ подôбный бувъ до того ставка, де насыпано негашеного вапна и воды. Вапно зразу шипить лишь, та коли его чимъ небудь розворухати, стане бухати парою и бѣло-горючими бульками.

Накопыченѝ вражѣня зъ цѣлого тыждня, що несподѣвано и недоладно впали на его нѣжну вдачу, ждали лишь малого ворухненя, щобъ розпочати страшенну борбу зъ давными переконанями. Они. вже наступали не смѣло въ своимъ нищачôмъ походѣ, бо давный Василь покрывавсь чимъ разъ яркійшимъ румянцемъ, очи набѣгали червоностю и стали займатись якимсь дикимъ блескомъ.

— Грай теперь! — загудѣло въ товариствѣ, коли вже всѣ докôнчили своихъ чарокъ.

Цигане пôдморгнулись, пôдложили скрипки пôдъ бороды, а притулюючи свои лѣвѝ лиця до неи, потягнули легесенько смычками по струнахъ. Дотыкъ смычка бувъ прегарный. Зъ пôдъ него выхопились тихѝ, лагôднѝ звуки, що мовь той весняный легôтъ погладивъ розпаленѝ лиця гостей. Вôнъ снувавъ ся мовь нитка, довгіѝ, протяжный, а такій сумный та милый, якъ рôдна країна. Цигане знали вагу вражѣнь тои пѣсни, тожь впустили въ смычокъ всю свою силу колишнього бурлацкого житя, щобъ сплакнути въ скрипку такъ сильно, любо, а мило, щобъ стрясти всѣми нервами слухачѣвъ.

Гостѣ вже чули неразъ ту руску думку и неразъ заказували циганамъ строго, щобъ они не важились еи грати пôдчасъ выплаты, але цигане не слухали. Имъ ще Ваньо бувъ приказавъ, щобъ заграли еи ажь тогдѣ, коли народъ трохи вже пôдхмелить, бо вôнъ знавъ дуже добре, що розпѣженый тогдѣ нашь чоловѣкъ вôддасть зъ себе послѣдну сорочку.

На першѝ тоны думки залягла мѣжь усѣма загальна тишина. Ота руска пѣсня, она не дозволить говорити, коли зачнесь лляти своею лагôдною, милою струею. Всѣмъ мовь заперло вôддыхъ, вôдобрало знане, де они и що робять, ихъ гадки полинули свѣтами може и на рôднѝ нивы, на тѝ поля и лѣсы, на котрыхъ пережили свои веселѝ чи сумнѝ лѣта молодѝ.

Цигане стали ще бôльше вытягати смычками, а чимъ разъ тужнѣйше, чимъ разъ бôльше проймаючо, немовь бы хотѣли дôбратись ажь до самои середины людскихъ чувствъ. Они, то звертались лицемъ до людей, то при завиваню вôдвертались лôдъ нихъ, прислонюючи мôцно лице до скрипокъ, немовь бы головою хотѣли выдусити зô скрипки те, чого ихъ смычокъ не потрафивъ.

Василь стоявъ мовь громомъ раженый. Вôнъ опустивъ махинально руки, а завзято впяливъ очи въ циганôвъ, хапаючи кождый звукъ тои пѣсни. Въ нѣмъ вже бурилось, бо вылицѣ дрожали, а по гортанцѣ видко було якъ вôдъ часу до часу лыкавъ слину.

Та цигане не довго держали гостей въ такôмъ напруженю. Они-жь, якъ музиканты, знались на стôлько на музицѣ, що коли за надто надтягуешь струну, она пукне зъ надмѣрнои натуги. Таке могло скоитись и зъ гостями, котрѝ роздроченѝ до крайности розворушуючою нервы думкою, могли-бъ кинутись на нихъ и потоworощити имъ скрипки якъ се имъ вже лучалось, тожь потягнули вôдъ разу смычкомъ замашисто зъ горы въ долину и понеслась наша скочна, дрôбна коломыйка.

Въ мить ситуація змѣнилась. Хвильку стоявъ ще народъ пôдъ вражѣнемъ думки, а опôсля мовь бы шпѣгунувъ ихъ хто ножомъ, скрôзь понеслись веселѝ, трохи придикѝ выкрики, а дальше роздалось голосне тупотѣне танцюючихъ паръ.

Розумѣесь, що де дальше музики не чути вже було зовсѣмъ, выстарчило зачати, а тамь вже и безъ музики обôйдуть ся.

Василь стоявъ мовь стовпъ неподвижно. Вôнъ чувъ теперь, що въ нѣмъ зачалась вже борба, котру выкликали звуки музики тихѝ, привѣтнѝ мовь сходяче сонце, а котрѝ доправила коломыйка, а найбôльше о-те загальне одушевлене и гамрôтъ. Его спершу обдало легкою дрожѣю, що пересунулась вôдъ головы ажь до нôгъ, опôсля вернулась зъ подвоеною силою, а зупинившись десь ту коло серця, певно поборюючи якѝсь перепоны або набираючи силы, вдарила и такъ вже въ розпалене лице и наповнила его якимсь дико-радôснымъ чутемъ. Очи розширились и набрали веселости, нôздря роздулись и вôнъ почувъ, що и вôнъ готовъ пôйти мѣжь танцюючихъ.

— Чортъ побери все! — вырвалось ему мимохôть и вôнъ грôмко задзвонивъ палочкою о бару, коли потомленѝ гостѣ уставали въ танцю.

— Хлопцѣ! — закричавъ вôнъ вже певнымъ хочь якимсь дикуватымъ голосомъ — я теперь фундую! Пійте! а ты музика грай, щобъ ажь хата ходила!

Розумѣесь, що така бесѣда подобалась усѣмъ, а бажане его сповнили вôдразу. Музика заграла и втягнула хлопцѣвъ у танець на ново. Середъ того загального, веселого настрою и Василь не здержавсь, а потягненый котрымсь зô знакомыхъ, выбѣгъ зъ за бары и пустивсь въ присюды, а выдупкувавъ вже такъ ажь хата руднѣла. Зразу декотрѝ счудувались, коли побачили Василя въ танцю, бо нѣколи его не бачили тай знали его поважну вдачу, але въ загальнôмъ одушевленю и собѣ-жь зачали бити въ долонѣ и выкрикувати слова признаня.

„SVOBODA“

(LIBERTY.)

Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“

Mt. CARMEL, PA.

P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00

До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

To „SVOBODA“

P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои)

не поѣхавъ безъ позволеня о. З. и о. З. давъ шлюбъ самъ.

2) За мого попередника ѣздивъ 3 разы б. „папъ превелебный“ зъ Ню Йорку о. Волкай до Jersey City крестити дѣти, бо дотычні 3. парохіяне тутъ не платили колекты, а мôй попередникъ жадавъ, щобы насамперѣдъ заплатили колекту.

3) Я въ сѣчни б. р. не хотѣвъ одному мому П. М. парохіянинови дати шлюбу, бо вôнъ бувъ другу дѣвчину А. С. звѣвъ (ихъ дитина жіє) и єи покинувъ, а хотѣвъ подружити ся зъ другою; на мое представлене обѣцявъ женихъ погодити ся зô зведеною дѣвчиною и дати ѣй певну суму на утримане дитины, но о диво! — чую за 2 дни, що о. Демяновичь зъ Бруклина звѣнчавъ его въ Бруклинѣ зъ другою дѣвчиною О. С. (обоє суть и були мои парохіяне и замешкалі въ Jersey City), а зведена дѣвчина А. С. до нынѣ заливає ся слезами. Хто-жь ширить деморалізацію?

4) Мôй оденъ парохіянинъ Дм. Б......ль має жену въ краю и прійшовъ до мене абы я его звѣнчавъ зъ его любовницею Ю. П.... ...цъ. Я вôдмовивъ, бо знавъ-емь, що его законна жена жіє въ краю. Но здумѣвъ-емь ся, коли довѣдавъ-емь ся, що о. Демяновичь звѣнчавъ 21. сѣчня 1898 ихъ въ Бруклинѣ и то безъ оповѣдей (о тôмъ свѣдчить выставлене свѣд. вѣнчаня, пôдписъ о. Д. и печать парох.) Хто-жь деморализує народъ и хто є причиною двоєженьства (бігаміи)? Дѣяло ся то все въ часѣ моеи присутности въ Jersey City, N. J.

5) До моеи парохіи до Bayonne, N. J. ѣздивъ зъ функціями Ирин. Волкай, б. духовникъ зъ New York и другій духовникъ о. Демяновичь и то въ часѣ моеи присутности въ Jersey City! Згаданый духовникъ намовлявъ людей въ Bayonne, абы выбудували свою власну церковъ (хочь до джерситскои кара стоить 5 цнт.), а вôнъ имъ допоможе въ будовѣ и теперь спровадивъ имъ pana prevelebnoho зъ Lansford (нѣкого Ходобая) и на шкандалъ вôдправляє богослужене въ салюнѣ! — Хто-жь розбивъ мою парохію, за чіимъ призволомъ спроваджено pana prevelebnoho до Bayonne, (бô єпископъ о тôмъ ничь не знавъ)?

6) Хто-жь якъ не о. Демяновичь ѣздивъ зъ пакташкою и зъ функціями до New Britain и Bridgiport, коли тѣ мѣсцевости належать до парохіи въ Ансоніи?

Але-жь даруйте! Самі пакташкуєте, жієте безъ жадпои высшои цѣли, деморалізуєте народъ, майже всѣ зъ вынимкою одиницъ встыдаете ся рускои мовы и на кождôмъ кроку послугуєте ся мадярскою бесѣдою, — розбиваєте парохіи и будуєте новй церквы, абы лишь бізнесъ зробити на тôмъ, — заходите зъ функціями до другихъ парохій, особливо галицкихъ и думаєте, що мы Галичане дамо собѣ дальше по носѣ ѣздити, называєте насъ Поляками! Суть парохіи, де по 2 гр. к. „панôвъ превелебныхъ“ сидять на 1 парохіи и деморалізують народъ. Тожь пора опамятати ся, насамперѣдъ вамъ зорганізовати ся, а опôсля вспôльно порозумѣти ся!

Отъ причина мого поступованя и буду дальше такъ поступовати, доти, доки не змѣните вы многй гр. к. духовники зъ угорскои стороны свого поступованя!

На закôнчене освѣдчаю, що васъ о. Акакію уважаю зô чоловѣка безъ всякои чести и гôдности людскои, падлюкою, бо воюєте въ способъ уличный а не яко чоловѣкъ розумный, то-жь не чую ся бути вами ображенымъ. Я не воюю противъ осôбъ, лише противъ злыхъ вôдносинъ и учинкôвъ и хочу показати, що нѣкому гал. свящ. не дасть собѣ ѣздити и такъ себе якъ и народъ рускій кривдити!

Vigilantibus iura et iustitia.

О. Микола Пôдгорецкій
Руско-кат. священникъ.

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ.

КÔЛЬКО МАЕМО ФАРМЕРÔВЪ ВЪ КАНАДѢ?

Число рускихъ людей въ Канадѣ зросло вже до якихъ 10 тысячь. Сй люде прійшли въ Канаду р. 1896, 1897, 1898 Декотрй, найбôльше зъ калуского повѣту, приеміґровали ще 1895 р., а навѣть 1894 р. Отже Русины дуже недавнй ще въ Канадѣ.

Мене запытувало кôлька цѣкавыхъ, щобъ имъ сказати, якъ нашй люде загосподаровались. На се пытане я не вôдповѣдавъ, не видѣвши Манітобы. Ажь теперь чую ся на силахъ задоволити цѣкавыхъ. Але я не буду бавитись въ довгй списы того, що вже нашй Русины мають въ Канадѣ. Се причинило бы менѣ богато роботы, и не показало бы остаточно нѣчого бôльше, крôмъ списôвъ. По друге се нудна робота.

Я радше постараюсь вôдповѣсти на пытане: кôлько маемо фармерôвъ рускихъ въ Канадѣ?

Необôзнаному зô станомъ мастковымъ Русинôвъ Канадійскихъ се пытане выдасть ся дивнымъ, а навѣть неможливымъ. А працѣнь оно має свôй змыслъ.

Кождый знає, що Русины зайшли на просторы канадійскй зъ надзвычайно малыми засобами. Хто не мавъ нѣчого, хто якихъ кôлькадесять доларôвъ, хто высше якъ сотку, хто высше, якъ двѣста, а вже такихъ, котрй бы принесли высше триста доларôвъ, є рѣшучо мало. Коли прійнемо 250 доларôвъ, якъ найменшу суму потрѣбну для Русина на фармоване, то роздивившись добре по нашихъ фармерахъ побачимо, що не богато мѣжъ ними було такихъ щасливыхъ. Я не омылюсь зовсѣмъ, коли порахую такихъ одну четверту зô всѣхъ. Ся одна четверта могла вôдразу взятись до землѣ, и сейчасъ по приходѣ почати господарити. Се значить, що коли нашихъ людей есть всѣхъ 10.000 и, що, коли возьмемъ 5 душъ на одну родину, то будемъ мати 2000. родинъ, и, що, коли возьмемъ четверту часть зъ тыхъ 2000, якъ маючихъ на початку 250 доларôвъ, то дôстанемъ цифру 500. Се число не есть зовсѣмъ за мале, оно може за велике. Не мавши способности докладно выраховати, я прійнимаю приблизне число 500, якъ цифру для тыхъ, котрй принесли потрѣбнй грошѣ на господарку.

Тыхъ пятьсотъ родинъ могло вôдразу по приходѣ осѣсти на землю и почати газдувати. Очевидна рѣчь, що богато дѣтей зъ тыхъ родинъ пôйшло на службу, щобы помагати своѣй родинѣ. Я знаю выпадки, що люде, котрй мали зъ собою на початокъ и по 400, и по 500 доларôвъ, посылали своихъ дѣтей до старшихъ фармерôвъ (не Русинôвъ), або до мѣста, щобъ заробляли грошѣ и приучувались англійскихъ порядкôвъ. Часто дѣти, бачивши, що на службѣ красше жити, якъ у родичѣвъ на фармѣ, покидали дôмъ, и ишли мѣжъ людей. Майже зъ кождои хаты суть дѣти на службѣ, бувае неразъ и по двое и по трое зъ однои родины. Если прійнемо, що на кождй двѣ родины одна дитина йде на службу, то будемо мати 1000 дѣтей на службѣ. Возьмѣмъ, що кожда дитина заробить для дому 25 дол. рôчно, то всѣ зароблять 25.000 дол. рôчно.

Родичѣ тымчасомъ зъ другими дѣтми, або и самй газдують. Найперше ставлять хату, и коли прійшли на весну, садять картофлѣ, брукву, цибулю, капусту, накошують травы для волôвъ, коней, коровъ и орють кôлька акрôвъ, щобъ на другу весну сѣяти пшеницю. Переживавши ся черезъ зиму купованою мукою, картофлею, капустою, та своимъ молокомъ на весну засѣвають пшеницю, щобъ мати свою муку. Въ осени другого року мають вже все свое, хоть, на продажь нѣчого, або небогато що. Коли нашихъ людей було тамтого року 5000 с. є. 1000 родинъ, то сего с. є. 1898 р. четверта часть т. є. 250 родинъ есть въ станѣ жити своимъ хлѣбомъ.

Але есть вже до 50 фамілій на цѣлу Канаду, котрй не тôлько жіють своимъ хлѣбомъ, але вже можуть продуковати на продажь. Вже тамтого року були люде, котрй продавали высше 300 бушлѣвъ пшеницѣ. Та сй люде прійшли ще 1894 и 1895 р. Не омылюсь, коли скажу, що Русинъ, котрый принѣсъ зô собою 250 дол. при охотѣ до працѣ и при помочи своеи крѣпкои и жвавои родины въ третôмъ роцѣ свого побуту въ Канадѣ, може бôльше, якъ 150 бушлѣвъ пшеницѣ продати. Въ тôй хвили, коли робить ся продавцемъ свого власного продукту, вôнъ стає фармеромъ. Та такихъ. кажу, не буде бôльше нашихъ, якъ 50 фамилій.

Прочй 1950 родинъ ще не суть фармерами, навѣть не въ американьскôмъ тôлько значѣню. Зъ тыхъ 1950 родинъ можна порахувати 250 родинъ, жиючихъ своимъ хлѣбомъ. А прочй, 1700 родинъ, мусять жити купованымъ, хоть богато зъ нихъ має свои картофлѣ, коровы, але муку кождый зъ нихъ мусить куповати.

Звôдки-жь грошѣ? Богато жіє грôшми зъ краю, але ще бôльше мусить ити на заробокъ. Якъ тôлько май настане, гурмы нашихъ людей йде працювати на чужй люди, часто лишаючи працю коло картофель, сѣна, пшеницѣ своимъ жѣнкамъ. Треба сказати на похвалу нашихъ жѣнокъ (хоть Англики беруть имъ се за зле), що они сильно працюють и що ихъ головно заходомъ сила землѣ є оброблювана. Они копають городниками святу землю, они садять ярину, косять сѣно, жнуть, копають картофлѣ, и тымъ чиномъ причиняють ся дуже до розвою господарства, котре безъ ихъ помочи и великои запопадливости нѣколи не пôднесло бы ся у величезнои части нашихъ людей. Певна рѣчь, що мужчины, маючи кепскй, лѣнивй жѣнки, не мали бы охоты вертати домôвъ. А такъ вертають, и то зъ грôшми, котрй вкладають въ газдôвство, або котрыми живлять ся, и въ той способъ цѣлй родины двигають ся поволи зъ нужды.

Высше я выраховавъ, що дѣти рускй заробляють для родичѣвъ 25.00 дол. приблизно. Коли-жь додамо до того суму, яку заробляють чоловѣки, дôстанемо повожну суму. Очевидно, и сей мôй рахунокъ неточный. Я прійнимаю, що 1000 чоловѣкôвъ ходить на роботу, и що кождый заробить тôлько по 25 дол, Будемо мати разомъ 50.000 дол. Ся сума значно побôльшить ся, коли зважимо, що всѣхъ людей, котрй потребують роботы, є якихъ 1700 родинъ. Але я беру, що тôлько 1000 чоловѣкôвъ заробляє реґулярно, щобъ мôй рахунокъ не выйшовъ пересадженый. Другй тыхъ 700 заробляють также о скôлько хочуть працювати. Богато є такихъ, котрымъ выдає ся робота тяжкою, и попробувавши не богато, опускають, богато не хоче рухатись зъ мѣсця, богато и не дôстають, коли они захотять, а другій разъ не хоче ся имъ ити шукати. На всякій способъ наша сума, можемо прійняти легко, взросте до 60.000 дол., коли зважимо, що и тыхъ 700 таки щось заробляє.

Якъ бачимо, для нашихъ людей въ Канадѣ заробокъ о много лѣпшій, якъ въ Галичинѣ. Во хто въ Галичинѣ видѣвъ, щобъ 10.000 людей (врахувавши и дѣтей) заробляло такъ богато?

Сей заробокъ канадійскій дуже придавъ ся нашимъ людямъ. Безъ него богато нашихъ людей и жити не могло бы, не то фармувати. На фарму бо треба знарядя, а де взяти грошѣ?

Треба ити на заробокъ, то до фармера, то на колію, то до мѣста. Заробить ся, принесе ся грошѣ домôвъ, и купує ся, що треба, до поля и хаты. Коли не стане, знову йде ся на роботу.

Отже, якъ на теперь, нашй люде въ Канадѣ, не фармеры ще, а зарôбники. Зарôбокъ — се головный фахъ Русинôвъ, а не фармоване. Господарить ся также, але що то ще за господарка? Безъ машинъ, безъ возôвъ, безъ плугôвъ, безъ коней и т. д. Але почекаймо кôлька лѣтъ? Тогды будемо видѣти, до чого дôйдуть нашй люде.

Павло Тимкевичъ.

НОВИНКИ.

Поляки злостять ся!

Въ Scranton, Pa. засуспендувавъ бискупъ кьсондза Годура за те, що вôнъ заложивъ тамъ незалежный костелъ. Дня 25. октобра зôбрало ся 2000 Полякôвъ и заявили ся незалежными вôдъ Риму.

Въ Bridgeport давъ бискупъ Полякамъ кьсондза Прибиля зъ Газлетону, а бувшого кьсондза усунувъ. Злобнй Поляки напали на плебанію, повыбивали вôкна камѣнемъ, ажь якъ кьсондзъ показавъ ся въ вôкнѣ зъ револьверомъ, поутѣкали.

Маютъ теперь Поляки двохъ бискупôвъ выклятыхъ и кôлькохъ кьсондзôвъ засуспендованыхъ. Цѣкаве однакъ те, що и помѣжъ незалежными Поляками нема згоды. Нѣкого не хотять слухати. Якъ тôлько де отворить ся незалежна парохія, то парохіяне заразъ кричати: nasz ksiądz ma być biskupem!“ Чисто, якъ за небôжки Польщи.

Теперь ажь забава пôшла рôвно на добре Зачалась фунда одна за другою. Неодень хочь и не мавъ вже при собѣ цента то пожичивъ у другого, шобъ не бути послѣднымъ. Веселый настрôй газды удѣливсь всѣмъ и у кождого було такъ на душѣ байдужно про все проче по-за салюномъ, що могли выгубити цѣле мѣсто, а ихъ бы нѣхто зъ вôдтамъ не вывабивъ. Мѣжъ усѣми присутными зацанувала якась штучна втѣха и любовь. Тамъ чути було лоскôтъ замашистого поцѣлуя, въ иншôмъ мѣсци гуртокъ почѣпавсь за шіи и обôймавсь мовь залюбленй молодята. Самъ Василь бѣгавъ мѣжь гостями мовь въ горячцѣ. Ту одного обôймивъ за вңôвъ, приказуючи щось до него, иншого цѣлувавъ, а тамъ уже, коли хто заговоривъ до него, вôнъ такъ любязно и зъ такимъ сердечнымъ усмѣхомъ и чемностю вôдповѣдавъ мовь бы его хто насмарувавъ медомъ.

— Ото салюністъ, то розумѣю, ажь любо у него посидѣти! — вôдзывались голосы признаня для Василя.

— То братъ, не бізнесменъ! — замѣтили иншй.

— Вôнъ ще лучшій якъ Ваньо! — пôддобрювались другй.

И знову пôшла чарка за чаркою середъ невысказанои радости Василя и всѣхъ гостей.

Вже въ глубоку нôчь ледви порозходились гостѣ и то хто знає чи були-бъ такъ скоро выйшли, якъ бы не те, що цигане позабирались зô своими скрипками.

Коли вже салюнъ зовсѣмъ опорожнивъ ся, Василь ставъ нѣ въ сихъ нѣ въ тыхъ. Температура его настрою стала трохи опадати, въ головѣ шумѣло мовь пôдчасъ бурѣ, а на душу налягъ якійсь жаль чи туга за тымъ крикомъ и гомономъ, що ось недавно заповнявъ его салюнъ. Все йшло млынка въ его головѣ и вôнъ стоявъ такъ неподвижно за барою немовь бы дожидавъ, що ще хтось прійде и зажадає выпити. Вôнъ бы бувъ прôстоявъ такъ, Богъ зна доки, та жѣнка, що вхпила дверѣ, взяла его за руку, вывела на гору, а сама замкнула салюнъ.

Василь трохи засоромленый, що такъ якось призабувъ ся, ставъ горячково роздягатись, а зачинивши за собою дверѣ, кинувсь на лôжко, не вкрываючись навѣть. Холодный воздухъ обдавъ его розпалене лице и привѣвъ его трохи до рôвноваги. Вôнъ повѣвъ рукою по-чолѣ немовь бы хотѣвъ роздерти ту ваготу въ нѣмъ и ажь теперь почувъ, що голова его болить та, що тамъ у нѣй варить ся мовь у горшку. На силу затисъ зубы и примкнувъ очи, а ухами такъ повѣвъ у задъ, що немовь то вôнъ теперь вже нѣчого и не чує! Але де тамъ, ще гôрше! Тамъ десь у нутрѣ его головы почалась якась скажена завѣрюха. Й гуде, и свище и такъ якось щемить мовь бы комусь збиралось на плачь. Его се роздрочило и вôнъ пôдвѣвъ ся. Розплющивъ очи — видить, слухає — чує, покрутивъ головою — тай та не дуже щось важка. Вôнъ при свѣдомости, а однакъ щось филею суне рôвно-мѣрно вôдъ головы до нôгъ и навôдворотъ. Але що се? — хто-жь его вгадає. Вôнъ положивсь на ново и простерсь горѣниць, и хочь темно було, вплявивъ очи въ стелю, бажаючи таки зôбрати свои думки. Трохи вспокоилось. По тѣлѣ перейшло легкою дрожею, опôсля вереуло въ лице, заскоботало его, доторкнулось очей и вôнъ вчувъ на лици двѣ кроплиночки слѣзъ, що дрôбнымъ горошкомъ покотились долѣ на сорочку. Тогдѣ нова така сама якась таємнича сила пôдплывала въ лице и за кождымъ разомъ повѣки пôдводились, щобъ уронити того вспокоюючого плыну. Де далѣ, за горло хватало щось немовь хотѣло дусити, въ лице хлюснувъ цѣлый бовдуръ дрожѣ и тогдѣ Василь чуючи, на що заносить ся, хопивъ подушку, прикрывъ нею голову и зарыдавъ такъ, якъ мала дѣтина потрафить, коли мати вôдходить и не хоче еи зъ собою забрати.

Хочь сльозы жбухнули повною струею несвѣдомо, то вôнъ самъ ще немовь пôдганявъ себе, щобъ ще ихъ бôльше було, щобъ такъ выплакатись якъ ще нѣколи. Сльозы лились, а вôнъ судорожно придавлювавъ надъ головою подушку. Вôнъ довго плакавъ, та коли вже споро вылилось тои жовчи, призбиранои за цѣлый той часъ свого нового занятя, вôнъ скинувъ зъ себе подушку и мовь пôсля якого великого небеспеченьства вôдсапнувъ повною грудею. Легше ему стало хочь важко на думкахъ. Голова стала прочищуватись, наступала рôвновага и середъ тои розпогоджуючои ся думки надбѣгло пытане.

— Ну и що-жь, вдоволеный новымъ занятемъ?

Не легка вôдповѣдь. Уста розтворились и засмѣялись глумливо самй до себе. Василь покивавъ таки на подушцѣ головою, вôдповѣдаючи другому якомусь собѣ:

— Отось чоловѣче дôждавъ ся независимого становиска!.. Хотѣвъ оминути неправду при важкôй роботѣ, щобъ при другôмъ занятю легше вôдôтхнути... а ту?... ту именно мусишь знати якъ найкрасше ту штуку... Ваньо казавъ правду, що сей мôй бізнесъ не полягає лишь на механічнôмъ наливаню шклянокъ, а до того треба проворности, треба мати голову на карку, треба такъ робити, щобъ зъ всѣми добре, нѣбы статись такимъ, що не воняє анѣ не пахне...

И Василь по правдѣ теперь призадумавсь. Те, що ему колись выдавалось незрозумѣлымъ, теперь приходило на гадку и стало яснымъ.

— Адже-жь така неправда водить ся скрôзь... люде жіють нею... Пригадую собѣ, якъ оденъ англицкій бізнесменъ говоривъ менѣ, що бізнесъ безъ обманьства и лукавства неможливый.

— Не вже-жь усѣ лукавять зъ собою?

— Такъ! Дивись на всѣхъ тыхъ людей, якй они до себе чемнй, зъ якою вправою поводять ся они взглядомъ другихъ чемно и услужно, а однакъ якъ оденъ передъ другого перегонюєсь въ розличныхъ штучкахъ, щобъ зладити до себе бôльше число купуючихъ...

И его застановляла именно та взаимна чемнôсть американьскихъ купцѣвъ и вôнъ завидувавъ ѣй колись. Та теперь бачить, що та чемнôсть се лишь про людске око для бізнесу, а на дѣлѣ йде борба троха не на ножѣ. Оденъ другого обманює, обдурює, рые пôдъ нимъ ямки, щобъ лишь высадити себе 'въ гору.

— То значить — вôдгукнулась якась ще старокраєва гадка у Василя — мы по просту жиды — я тежь жидъ?!

— Такъ, лишь ще въ бôльшôй степени. Въ Америцѣ всѣ жиды на старокраєву думку. Въ краю они хопились до бізнесу тожь и держать ся его морали, а ту всѣ жиды...

И то цѣкаве въ господарцѣ „Соединенія“.

Въ „А. Р. Вѣстнику“ на 4-тôй сторонѣ топ часописи стоить написане таке:

Властитель „А. Р. Вѣстка“ есть „Соединеніе гр. кат. рускихъ братствъ“, одвѣчальнымъ редакторомъ: П. Жатковичъ, выдавцею есть також, „Соединеніе“: Дальше грошѣ мае посылатися до редакціи „А. Р. Вѣстника“ значить ся не до касы „Соединенія“, але на руки П. Жатковича. — Теперь вже розумѣемъ, що за цѣлый 1897 р. цѣлого доходу зъ друкарнѣ було $16 дол. и 58 центôвъ. „Соединеніе“ платить на друкарню великй грошѣ, а зъ того мае зыску таку велику суму, що якъ разъ стала бы на яблока.

Д-ръ С. Сабовъ зъ Cleveland, O. що бувъ капеляномъ „Соединенія“ вже давно въ краю, а въ „А. Р. Вѣстнику“ все ще можь бачити его адресу и гôдность, яку занимае въ згаданôй организаціи. А може о. Сабовъ таки зъ краю телеграфомъ обслугуе членôвъ „Соединенія“? Хто-жь то вгадае!

На рôчнôмъ засѣданю урядникôвъ „Соединенія“ показало ся, що книги касіера не сходять ся зъ книгами секретара, але ще до нынѣ того не выказали. Правда, що цѣкавй рѣчѣ въ господарцѣ „Соединенія“?

Мы тй факты лишь регіструемо, а ждемо на судъ самого народу, бо о скôлько знаемо, то братства, що выдали протестъ противъ тои лихои господарки, мали передати цѣлу справу до суду.

Францъ Йосифъ женить ся.

Пишуть газеты, що цѣсарь австрійскій мае женити ся, щобъ придбати гôдного наслѣдника трону, бо тотй паничѣ, сыны Кароля Людвика не способнй на цѣсаря и дуже нелюбленй въ Австріи.

•

— Чи знаете, що слѣдуюча конвенція „Руско-Народного Союза“ буде на тôмъ плейзѣ, где буде найбôльше членôвъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенція? Если такъ, то записуйтеся до „Союза.“

Загадки.

1) На однôмъ зôбраню зôйшли ся „Свобода“, „Вѣстникъ“ и „Свѣтъ“. „Свобода“ пытае „Свѣта“ якій богатый, а „Свѣтъ“ каже: — Если ты менѣ дашь одну трету своихъ грошей, то буду мати 50 долярôвъ бôльше якъ „Вѣстникъ“, а „Свобода“ пытае знову „Вѣстника/“ сила вôнъ вартъ? той знову каже:

— Если дашь менѣ одну трету своихъ грошей то я буду мати 50 дол. бôльше якъ „Свѣтъ“:

— А ты сила маешь? — пытають „Свободы“.

— Я маю за васъ двохъ. — вôдповѣдае „Свобода“.

Кôлько хто мавъ грошей?

2) Оденъ огородникъ посадивъ 9 рядôвъ деревины въ кождôмъ рядѣ було по пять деревъ, а всѣхъ деревъ було лише 19. — Якъ то було?

Пробуйте на столѣ зъ кукурудзою.

Л. К.

•

— Зъ Mayfield, Pa. доносять намъ, що робота йде тамъ досить добре, а до роботы на колеп D & H. R. R. Co. потребують до 50 робôтникôвъ, котрымъ платять по долярови денно.

Мих. Павлякъ членъ мѣсцевои рускои банды, що пôдчасъ вôйны выѣхавъ зъ вôйсковою бандою на Кубу доносить, що не мае охоты повертати до Mayfield, бо ему тамъ добре живе ся.

•

— Маешь дѣти? Чому-жь не запишете ихъ до „Союза?“ Коштуе лишь 25 центôвъ на мѣсяцъ, а дѣти умирають дуже часто, частѣйше якъ старшй.

СМѢШНЕ

ЖОНАТЙ ДОВШЕ ЖІЮТЬ.

А.: — Кажуь, що жонатй люде жіють довше вôдъ самотныхъ, та я тому не вѣрю.

В.: — А такъ, я числю 50 лѣтъ житя а жѣнка 40 то разомъ 90. Ты такого вѣку не дожпешь якъ не вженишь ся.

ВЪ ГАНДЛЮ.

— Чи се вино лагôдне?

— Лагôднѣйше дѣтины, бо коли мôй панъ купавъ его въ водѣ, анѣ не прослезилось.

Нова книжка.

Выйшла зъ друку книжочка: „Конституція Спол. Державъ“, цѣна 10 цт. Хто хоче ту книжочку набути, най скоро еи замовляе въ нашôй редекціи, бо невдовзѣ не стане еи.

•

— Вôдзнака „Р. Н. Союза“ коштуе лишь 85 центôвъ за штуку. Можна достати у мѣсцевого, або головного секретара.

За „Свободу“ належить ся заплтити!

— Значить ся и я стану такимъ жидомъ? — запекло въ Василя.

— А вже-жь, якъ хочешь держатись бізнесу дальше!

Такй вôдповѣди, подиктованй реальною дѣйсностію навели на него сумъ и вôнъ вôдкинувъ зъ погордою вôдъ себе таку погану гадку.

— Хиба-жь я не христіяньска душа, щобъ мавъ жити неправдою?

— А хто-жь тобѣ каже! — насунулась вôдповѣдь.

— Такъ, теперь воля! Воля вмирати зъ голоду и воля вышукувати проворныхъ штучокъ дурити своихъ людей!

— То-жь кинути все?

Але се пытане занепокоило его. Вôнъ хочь чувъ якусь неправду, але новй думки наплывали, щобъ оправдати себе.

— Можешь кинути, але на твоимъ мѣсци стане другій, а ты пôдешь знову до важкои роботы.

Нове оправдане.

— Є, нашй люде не вартй того, щобъ ихъ жалувати, они самй пхають ся въ сѣти лиха, тожъ що-жь ихъ и жалувати, по правдѣ волять обдерти свôй якъ чужій.

— Еге, то нѣбы не буде такъ болѣти якъ свôй обôдре — загуло ему у вôдповѣдь.

Василя вже выводило се зъ нетерпячки и вôнъ немовь бы зъ кимъ другимъ перекидувався словами крикнувъ вже трохи пôднесенымъ голосомъ:

— Але-жъ бо я казавъ, що якъ я того не зроблю, то иншій того докаже, чи чуешь? И вôнъ самъ засмѣявъ ся зъ себе немовь пробудженый зъ якого сну. Те его опамятало и хочь гризло его и не дало ему заснути та вôнъ, щобъ зъ усѣмъ покôнчити, вôдвернувъ ся на другій бôкъ, а прикладаючи лице до подушки, сказавъ собѣ ще на добранôчь:

— Етъ, що тамъ богато про те думати.... тажь я прецѣнь чоловѣкъ и по при тôмъ, що буду заробляти, потрафлю ще такъ собою повести, щобъ знову не занадто кривдити людей — часомъ и помочи можу. Хто хоче собаку вдарити, кія знайде.— Те его вспокоило и вôнъ скоро захрѣпъ здорово.

Слѣдуючого дня вôнъ пробудивъ ся зовсѣмъ иншимъ чоловѣкомъ. Не чувъ уже такои утомы и апатіи, але не було и иншихъ гадокъ. Лице набрало спокою, а зъ очей злѣзла якась оболонка. Нѣчо вже такъ дуже не затемнювало предметôвъ якъ передше. Зъ серця наче тягаръ якій зняли. Вôнъ и до жѣнки промовивъ ласкаво и зъ дѣтьми побавивъ ся, опôсля пôйшовъ до церкви и тамъ, якъ ему здавалось, досить щиро моливъ ся. При выходѣ зъ церкви побачивъ на свое велике счудоване Ваня. Привитались любязно.

— Ну, якъ тамъ? — промовивъ першій Ваньо, стискаючи его за руки и вдивлюючись въ его лице.

— Несогôрше! — вôдповôвъ рôвно Василь.

— Бачу, що несогôрше, бо и той блудный огникъ зникъ зъ вашихъ очей, я казавъ, що згодомъ зникне. А якже-жь подобаесь вамъ той новый бізнесъ?

Василь покрутивъ головою, а всмѣхаючись до Ваня каже:

— Най чорты возьмуть, тажь то свиньство не бізнесъ!

Ваньо споважнѣвъ, взявъ его попôдъ руку якъ до якои тайны.

— Чоловече, той бізнесъ, що мы держимо, се жадне свиньство, се лишь малесенька фôрточка до тои безмежнои кранины, де розвернись такй свиньства свѣтовй, якихъ нашъ Русинъ не бачивъ и не чувъ, а вже певно, що намъ, що прійшли зъ старого краю не лишь, що не доведесь ихъ побачити, але мы зъ своею вдачею и надъ тымъ малымъ бізнесикомъ переходимо такй внутрѣшнй бурѣ, про якй Американцѣ не мають понятя.— „Watch yourself“ и „help yourself“ осъ вамъ и цѣла мудрôсть американьского житя. Хто не держить ся тои засады на того нѣхто и окомъ не зведе.

Василь, у котрого що ино укладались понятя про бізнесъ, похитавъ головою на знакъ счудованя и зъ якоюсь цѣкавостію прислухувавсь поясненямъ Ваня.

Робôтники, що переходили по при нихъ обохъ поздоровляли ихъ, на що они вôдповѣдали лишь маханемъ руки по при капелюхъ. И коли Василь глипнувъ зъ укоса на своихъ давнѣйшихъ товаришѣвъ працѣ и коли спогадавъ на тй невыгоды при роботѣ, якй доводить ся переносити всѣмъ робôтникамъ, тамъ десь на самôмъ днѣ его нутра заблымала якась искорка таємничого вдоволеня, що вôнъ добре зробивъ, выбираючи собѣ те нове заняте та, що вôнъ бізнесменъ, а не робôтникъ, що тй робôтники, бо вôнъ бізнесменъ, и хочь перелякавъ ся тои думки, що вынырнула зъ того вдоволеня, то таки не перечивъ ѣй, а обѣцявъ собѣ не вырыватись зъ нею въ голось, лишь задержати для себе.

ПРИ БАРѢ.

Ваньо: — Куме Грицю, та не зафундуєте нинѣ?

Грицъ: — А бодай васъ куме, та я навѣть васъ не запримѣтивъ въ тôй голотечи. Що ваше?

Ваньо: — Я лыкну наперстокъ горѣвки, бо щось тамъ млоѣть коло пупця.

Грицъ: — Тай я зъ вами куме, лучити ся намъ, а не роздѣляти ся. Дай Боже здоровле!

Ваньо: — Многая лѣта!

Грицъ: — А якъ тамъ у васъ куме, що чувати въ вашôй парохіи?

Ваньо: — У насъ all right, а у васъ куме якъ?

Грицъ: — Та въ насъ хвала Богу досить добре бы було, кобы не одинъ фальшь.

Ваньо: — А то якій у васъ фальшь?

Грицъ: — Та зъ тыми сомарами годѣ вытримати. Кине вамъ квотра на рôкъ, а пацеќує за 10 доляровъ. Послухайте, якъ то було: Приходить минувшои недѣлѣ до церкви той наремный Хома, вы его знаете, пяньсенькій. Якъ читали Евангеліе нашй отецъ духовный, то церковникъ подавъ єму свѣчку, гадає собѣ, на тримай свѣчку ты богачу, побачу, що отецъ духовный скажуть. А нашй о. духовный, вы знаєте, острый чоловѣкъ, тôлько глипнуть по церквѣ, вже всьо видять. Позирнули на Хому, а вôнъ пяный, кивае свѣчкою то на пôвнôчь, то на полудне. Я гадаю собѣ — отъ бѣда буде. А ту о. духовный перестали читати св. Евангелію, якъ не вихоплять свѣчку вôдъ Хомы, якъ не закричать: вонь за двері пяку! Така публика въ церквѣ, що ажь страхъ оповѣдати. Выпровадили Хому зъ церкви на встыдъ и на ганьбу — бо то знаєте, богачъ — два гавзы до чиста выплачени! Потôмъ о. духовный якъ станутъ ганьбити на казанью, якъ станутъ — то ажь волосе ставало до горы. Бо дежь намъ всѣмъ за одного такъ терпѣти, — але мали о. духовный слушнôсть. Певно, до церкви по пяному? Та якъ вже трафила ся тобѣ оказія, то лежи въ дома, не лѣзь до церкви на ганьбу и встыдъ. Але чекайте, що дальше стало ся?

Ваньо: — Почекайте куме Грицю, вы вже змучили ся. Що ваше?

Грицъ: — Та я хиба пива трошка.

Ваньо: — Тай я пива, щобъ не рôжнити ся. А вы куме біднесѣста запишѣть намъ до книжки и добре зрахуйте, то я по „пейдѣ“ теє... И собѣ наляйте! Дай Боже здоровле!

Грицъ: — Дай Боже вытримати! А дальше то таке стало ся. На другу недѣлю бувъ парафіяльный мітингъ. Всьо красно скôнчило ся, а при кôнци о. духовный пытають, чи може має хто еще що сказати. Подносить руку Хома и каже: „Я такъ богато не маю що казати, але сказавъ бы-мь тôлько, то, що нашй еґомосць за низько кадять. То належить ся святымъ пôдъ самый нôсъ кадити, а не такъ трошка зъ долу, якъ то еґомосць роблять.“ Ту всѣ въ смѣхъ, а о. духовий пôдсмѣхнули ся пôвгубковъ тай кажуть: А не були вы Хома вчера зновь на хрестинахъ? — Якъ тôлько то вымовили, якъ встане Хома, якъ зачне вамъ верещати, а то, каже, наша церковь, а кождому засѣ, чи я собѣ вышю, чи нѣ, а то мы на то оплачуємо священника, щобы намъ служивъ, а не за дверѣ выкидавъ, каже. Таки заразъ выкинули Хому зновь за двері, але чи треба такои публики, скажѣть самі куме Ваню?

Ваньо: — Та що зробите зъ сомаромъ?

Грицъ: — Якъ що зробите, або на то нема рады? Якъ нема въ насъ полісменôвъ и жандармôвъ, то мы повинні самі бути полісменами своеи чести.

Ваньо: — Та заткайте ему губу? Ну, якъ зробите?

Грицъ: — Вже то я думавъ о тôмъ якъ бы то зробити, але моя голова за слаба на те. Зайду я до о. духовного и поговорю, конечно, треба тому зарадити, тажь мы не Поляки, щобъ въ церквѣ и пôдъ церквою за чубы водили ся.

Ваньо: — Я вже хиба поѣду до дому, а вы оставайте зъ Богомъ куме Грицю, та дуже не берѣть собѣ того до серця.

Грицъ: — Йдѣть здоровй! Але чекайте, но куме Ваню, маю вамъ що щось дуже цѣкавого сказати. Писавъ менѣ мôй кумъ зъ Кінґстонôвъ, що тамъ ихъ пана превелебного засудили на 6 мѣсяцѣвъ криминалу за те, що давъ касієрови церковному по-за уха, а на 31. октобра мали мати зновъ праве, тôлько ще не знаю, якъ выпало.

Ваньо: — Десь вы куме всьо то знаєте, а бодай васъ! Будьте здоровй!

Грицъ: — Йдѣть здоровй! А прийдѣть на другій тыждень, по „пейдъ.“

Кумъ Балийда.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвочить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най но повстане вона!
Ив. Франко.